

DN's idéer og forslag til den kommende revision af Fingerplanen

DN takker for muligheden for at komme med idéer og forslag til den kommende revision af Fingerplanen. Det er vigtigt, at der er en stærk overordnet regional planlægning i hovedstadsregionen for at sikre en hensigtsmæssig udvikling i regionen.

Fingerplanen har i årtier formået at være et godt styringsværktøj, både ift. at sikre let tilgængelige grønne arealer for regionens borgere og en hensigtsmæssig placering af erhverv, boliger mv. i tilknytning til velfungerende offentlig transport. Fingerplanens grundlæggende struktur med fingre sikrer en radial byvækst i fingrene og med plads natur mellem fingrene. Modsat andre storbyer, der vokser i ringe og hvor naturarealer ved vækst forsvinder eller inddæmmes af byvæksten. Det er derfor vigtigt, at fingerplanens unikke struktur bibeholdes og at den ikke udvandes. Det kan sikre, at hovedstaden udvikler sig med respekt for natur, klima og livskvalitet.

Den nye Fingerplan bør i høj grad have fokus på at fastholde en klar styring med de overordnede principper i Fingerplanen. Hvis vi afskærer denne mulighed og erstatter den med en løsere styring, hvor løsrevne enkelt initiativer får større plads, vil der være fare for at de åbne områder reduceres til ugunst for den natur, den biodiversitet og de landskabskvaliteter, der allerede i dag er under pres og som værdsættes af de lokale borgere. Vi appellerer til, at revisionen ikke gøres til en "ønskebrønd", men bygger på helhedstænkning og en miljømæssig ansvarlig planlægning for udvikling af hovedstaden - også for de kommende generationer.

DN mener, at følgende bør være en del af revisionen af Fingerplanen

- Fingerplanens overordnede principper skal fastholdes, herunder at stationsnærhedsprincippet ikke svækkes, og at de grønne kiler fastholdes til natur og rekreative formål.
- Der skal ikke åbnes for yderligere byggeri i de grønne kiler, og natur og biodiversitet bør indskrives som en del af formålene med de grønne kiler på linje med almene ikke-bymæssige friluftsformål.
- Transportkorridoren skal omdannes til en naturkorridor.
- Klima- og kystsikring skal tænkes ind i Fingerplanen.
- Fingerplanen skal samlet fremme byudvikling i hele regionen.

De fem punkter uddybes i det nedenstående.

Fingerplanens overordnede principper bør fastholdes

DN mener, det er afgørende, at Fingerplanens overordnede principper fastholdes og respekteres i den igangsatte revision. Principper som stationsnærhedsprincippet og friholdelse af de grønne kiler for byggeri og anlæg har dannet grundlag for, at vi i dag har en attraktiv hovedstadsregion, hvor borgerne har kort afstand til velfungerende offentlig trafik nær både boliger og arbejde, samt kort afstand til tilgængelige grønne arealer, næsten uanset hvor i regionen du befinder dig.

Stationsnærhedsprincippet blev introduceret i 1989 for at optimere de offentlige investeringer i overordnede kollektive trafikanlæg. Undersøgelser har i tidens løb med tydelighed vist at benyttelsen af kollektiv trafik er betydeligt højere på arbejdspladser i stationsnære områder end det gør sig gældende for arbejdspladser som er lokaliseret udenfor de stationsnære områder.

Det er centralt at fastholde, at byfunktioner som byggeri til erhverv, idrætsanlæg og boliger som udgangspunkt skal etableres i byfingrene, at de grønne kiler skal friholdes for byggeri og anlæg, og at stationsnærhedsprincippet skal opretholdes, så større erhverv, servicefunktioner mv. der tiltrækker mange mennesker, fortsat skal placeres i nærheden af offentlig transport for at mindske biltrafikken i regionen. DN er stærkt bekymrede for at der åbnes op for inddragelse af arealer i de grønne kiler.

DN opfordrer til, at ministeriet laver en analyse af restrummeligheden i fingrene og håndfladen, herunder en vurdering af den eksisterende kapacitet til boliger, erhverv og idræt. Dette kan give et overblik over mulighederne for byudvikling mv. indenfor håndfladen og de eksisterende fingre, før man inddrager nye arealer. Det er umiddelbart DN's vurdering, at der er et potentiale for at udvikle de eksisterende fingre og håndfladen, frem for at inddrage nye arealer, f.eks. i de grønne kiler, til ny byudvikling.

Fasthold de indre og ydre grønne kiler og skriv natur og biodiversitet ind i formålet

Det er vigtigt at fastholde, at de indre og ydre grønne kiler skal friholdes for byggeri og anlæg, så kilerne fortsat kan være tilgængelige og til glæde for den almene befolkning, og at der er en almen adgang til dem. De grønne kiler betjener mere end 1 mio. indbyggere med natur og rekreative områder.

Der er behov for at opretholde en klar grænse mellem by og grønne arealer. Anlæg til organiseret idræt og friluftsliv har ofte en lukket karakter, f.eks. golfbaner, større ridecentre, fodboldbaner mv., og etableres disse i de grønne kiler, vil det føre til en form for privatisering af de grønne kiler. For at sikre, at de grønne kiler friholdes for byggeri og anlæg, så de fortsat kan forbeholdes det almene friluftsliv, foreslår DN, at anlæg til idræt og organiserede rekreative friluftsaktiviteter placeres i fingrene.

Desuden bør vi tænke biodiversitet ind i planlægningen for hovedstadsregionen. Særligt de grønne kiler kan spille en vigtig rolle for biodiversiteten, hvis der etableres flere arealer til natur i såvel de indre som ydre kiler. DN foreslår at fremme af naturarealer og biodiversitet skrives ind i Fingerplanen som et formål med de grønne kiler på linje med de almene, ikke bymæssige rekreative formål. Fingerplanen bør således være med til at reservere arealer, hvor kommunerne i hovedstadsområdet kan arbejde aktivt med progressive biodiversitetsplaner, herunder etablering af mere bynær natur og biodiversitetstiltag på kommunale og private arealer. Det kan også have en positiv effekt for hovedstadsområdets drikkevand, at der tages jord ud af dyrkning, der udlægges mere natur.

Transportkorridoren bør omdannes til en naturkorridor.

DN foreslår, at den nuværende arealreservation til transportkorridor ifm. fingerplanreservationen omdannes til en arealreservation til naturformål. Reservationen bør gå fra transportkorridor til naturkorridor, f.eks. ved at området udlægges som en ny grøn kile. Naturkorridoren bør have som mål, at der på sigt etableres mere sammenhængende natur i Hovedstadsregionen, ved at forbinde eksisterende naturområder og etablere nye områder. Naturkorridoren kan forbinde Fingerplanens grønne kiler, skabe nye levesteder for arter og samtidig give befolkningen adgang til mere og bedre natur tæt på deres hverdag. På figur 1 ses placeringen af den eksisterende transportkorridor ift. de områder, som DCE har foreslået bør udlægges som 30 % beskyttet natur. Ved at omdanne transportkorridoren til en naturkorridor, er der potentiale til på sigt at etablere mere sammenhængende natur i området.

Fingerplanen kan i første omgang sikre at der med en eventuel fjernelse af transportkorridoren ikke gives mulighed for byvækst på arealerne, og at arealet udlægges til grøn kile. Jf. ovenstående bør kileformålene generelt udvides med natur og biodiversitet som en del af formålet. Det vil bremse inddragelse af arealerne til andre formål, som f.eks. beboelse og erhverv, og vil således give kommunerne mulighed for fremover at planlægge og arbejde for mere natur i korridoren.

Samtidig kan en naturkorridor give nye rekreative muligheder. Der kan f.eks. etableres en samlet vandre- og cykelsti fra syd til nord. Vandre- og cykeloplevelser er i dag stærkt efterspurgt af både lokale og turister og vil kunne skabe en unik mulighed for at møde natur, landsbyer og de mange natur- og kulturelle oplevelser, der ligger i forbindelse med korridorens landsbyer og kulturarv.

Med grøn trepart har regeringen og de øvrige aftalepartier lagt spor ud til en omkalfatring af det danske landskab. Aftalen skal bidrage til et renere vandmiljø, sænke klimabelastningen og samtidigt give langt mere

plads til naturen. Naturkorridoren kan være et aktivt bidrag og supplement til grøn trepart ved at sikre flere bynære naturområder i hovedstadsregionen. Kommunerne vil i relevante områder kunne anvende nogle af de støtteordninger, der i de kommende år skal sikre, at en langt række landbrugsarealer skal konverteres til natur og skov. Frem mod 2045 skal der etableres 250.000 ha ny skov, hvoraf 100.000 ha skal være ny urørt skov. Den nye ordning til etablering af urørt skov er en oplagt mulighed for at sikre meget mere natur i naturkorridoren og de grønne kiler. Kommunerne kan bidrage til skovrejsningen på egne arealer, hvis de i forvejen ejer arealer i korridoren, eller de kan være med til at iværksætte skovrejsningsprojekter på privat jord i samarbejde med private jordejere.

Naturkorridoren og de eksisterende grønne kiler har dermed potentiale til at blive et stærkt redskab til at sikre mere bynær natur og bidrage til et renere vandmiljø, grundvandsbeskyttelse og mindre klimabelastning.

Klima- og kystsikring skal tænkes ind i fingerplanen.

Fingerplanen bør indtænke og tage højde for oversvømmelsesudfordringer. Der bør være en overordnet plan for, hvordan man klimasikre langs kysten, der koordineres med det igangværende projekt om Kyst-/Stormflodssikring af Hvidovre-, Københavns-, Tårnby- og Dragør kommuner. Driftsarealer etc indenfor fingerplanen bør indgå i overvejelser som potentielle naturgenopretningsarealer, der som "naturbaserede løsninger" kan udgøre klimabuffer i form af genoprettede vådområder. Der kan således være helt oplagte synergier mellem klimaafværgeforanstaltninger, naturgenopretning og rekreative interesser særligt i fingerplanens yderste arealer.

I den forbindelse bør det overvejes at etablere flere kystkiler.

Byudvikling i hele regionen

Byvæksten i regionen skaber i mange kommuner i særdeleshed i håndfladen et pres som giver en byudvikling med dårlig plads til nødvendige funktioner og i særdeleshed til natur og grønne områder.

DN ser gerne, at Fingerplane i højere grad fremmer en byudvikling i hele hovedstadsregionen, og ser at Fingerplanen har potentiale til en sådan udvikling. Fingerplanen bør bidrage til at flytte væksten hen, hvor der er plads til den. DN ønsker ikke at der etableres nye byområder i Øresund og Køge Bugt, og dermed heller ikke, at Lynetteholm etableres som byområde, eller at der etableres øer i Køge Bugt ud for Hvidovre.

I den forbindelse bør det vurderes, om banerne i det regionale banenet bør opgraderes og her kan DSBs plan for en opgradering med bl.a. automatiske tog i hele regionen være et godt udgangspunkt.

En byudvikling der i mindre grad koncentrerer sig om håndfladen, kan mindske den koncentrerede trafikbelastning til og fra København, og samtidig mindske boligefterspørgslen i håndfladen (og især København og Frederiksberg).

Arkitektforeningen har netop afsluttet en idekonkurrence om Fingerplan 2.0., hvor "En decentral organisme vokser frem" af Tegnestuen Vandkunsten A/S er udpeget som vinder af konkurrencen. Vandkunstens projektforslag fortjener særlig opmærksomhed på flere områder, herunder arbejdet med de kystnære områder.

Den intense udvikling i regionen kræver at udviklingen løbende koordineres. Der kan derfor være brug for at man centralt styrker denne koordinering – både med analyser af udviklingen og udspil til hvordan regionen skal udvikles.

Det er væsentligt at der tænkes langsigtet og også selvom en revideret Fingerplan eventuelt kun indeholder mindre ændringer. Ændringer må bl.a. sikre at de naturkvaliteter planen har på sigt kan udvikles og at de ikke ødelægges.

Konkrete lokale idéer og forslag fra DN's lokale afdelinger

DN København

- Naturarealerne fra Amager Fælled over Golfbanen og Kalvebod Fælled til Kongelunden og Syd-Vestpynten bør udlægges som et samlet naturområde.
- Der bør lægges op til flere grønne arealer i Nordhavn og Østhavnen i København og markant mindre byvækst.
- Lynetteholm skal ikke indgå som byareal i Fingerplanen.
- Opgradering af banenettet i regionen bør som også foreslået at DSB indeholde en tunnel fra Hovedbanen til Hellerup og henunder Rigshospitalet.

DN Frederikssund

- Etablering af flere kystkiler, således også nord for Frederikssund

DN Ballerup

- I Ballerup opleves et pres på Fingerplanens principper. De senere år er der set en byudvikling, som kraftigt overskrider det, der var forudsat i Fingerplanen. Væksten har reelt været mellem 20-35 %, mod forventede 5 %. Udviklingen skubber natur og vandhåndtering ud i periferien. Det har været stor nødvendighed at oprette flere erstatningshabitater, fordi man reelt nedlægger levesteder for både markfirben og padder. Der er dog lettere integration af natur og klima i selve byområdet. Men flere steder bliver byggeriet dog så tæt, højt og uden dagslys – det reducerer livskvalitet og biodiversitet.
- Jonstruplejren: Området ligger op ad Natura 2000 og langt væk fra stationsområderne. Alligevel lægger kommuneplanen op til, at byggeri kan ske med "ingen nævneværdig betydning" for beskyttet natur. Samtidig prøver man ihærdigt via kommunen og eventuelle opkøb af parceller, at finde en ekstra og ny vej ud – tværs gennem indre grøn kile. Det er uacceptabelt.
- Vestskoven (Albertslund): Et areal er solgt til en developer. Det strider imod både naturhensyn og den grønne struktur, som Fingerplanen skulle beskytte.

DN Herlev

- Området kendt som Musikbyen (Symfonivej, Cellovej m.fl.) blev udstykket omkring 1950 og bebygget med række- og parcelhuse. Omfartsvejen Ring 3 blev senere anlagt vest for området, og Motorring 3 blev etableret øst for det. Musikbyen er oprindeligt anlagt på engarealer gennemløbet af Harrestrup Å. Den høje grundvandsstand og de store vejprojekter har forringet det naturlige afløb af regnvand, hvilket har ført til gentagne oversvømmelser og opstigende grundvand i kældrene. Ved kraftig regn oversvømmes flere veje. Det er derfor påkrævet, at afløbsforholdene forbedres og pumpekapaciteten i Kagså-systemet øges.
- Hjortespringkilen er en af de centrale grønne kiler i Fingerplanen og udgør en vital korridor mellem planens "fingre" mod Hillerød og Frederikssund. Oprindeligt strakte kilen sig fra Bellahøj til Farum, men blev i 1965 delvist gennemskåret af motorvejen Hareskovvej. Trods dette eksisterer fortsat grønne områder på begge sider, og det er afgørende, at disse ikke yderligere udbygges.
- I Herlev ses en tendens til fortætning, hvor erhvervsområder omlægges til boliger med etagebyggeri. Det betyder flere indbyggere og dermed øget behov for både infrastruktur, fritidstilbud og grønne

områder. De væsentligste grønne områder i kommunen har fysisk tilknytning til Hjortespringkilen. Vest for Herlev i Ballerup Kommune findes grønne forbindelser, som bør videreføres og kobles til Harrestrup Ådal for at sikre sammenhængende natur.

- Det er muligt at foretage byomdannelse gennem flytning af tung industri og kontrolleret fortætning. Men det er essentielt, at Herlev fortsat er en grøn og attraktiv kommune – både for børnefamilier og den ældre generation. Derfor er det vigtigt, at Hjortespringkilen ikke blot forsvares, men styrkes gennem nye forbindelser til øvrige grønne kiler i Fingerplanen.

DN Hillerød

- Vi ønsker at Fingerplanrevisionen også sker med et fokus på at sikre at væksten i bolig og erhvervsudvikling til gode for hele Sjælland. Udviklingen er i forvejen meget skævvreden til fordel for København og Nordsjælland.
- Der ønskes ikke udvidede muligheder for byudvikling omkring Hillerød By, da den meget voldsomme vækst i erhvervsvirksomheder og boliger, medfører et stort pres på trafikafvikling, vandressourcer, vandmiljø og øvrige natur mv. Udbygningen bør ske i et langt roligere tempo, der også sikrer plads til kommende generationers udviklingsmuligheder.
- Hillerød og Allerød skal ikke vokse sammen, en grøn kile skal være en naturlig del af kommunegrænserne. DN Hillerød foreslår, at området mellem Allerød/ Lillerød i syd og op til Ny Hammersholt mod nord og øst mod St. Dyrehave bevares som en grøn kile omkring landsbyerne Børstingerød og Hammersholt. Ved at skabe bedre sammenhæng mellem St. Dyrehave, Børstingerød Mose og Brødeskov vil kunne skabes et større sammenhængende naturområde/åbent land med mulighed for natur og rekreative udfoldelser fra de omgivende store byområder i Hillerød og Allerød.
- Når Hillerødfingeren sammenlignes med fx Helsingørfingeren og Frederikssundfingeren er det tydeligt, at der mangler grønne "fingerringe" – dvs. ydre grønne kiler på Hillerødfingerens ydre del. Området rummer værdifuld natur og høj biodiversitet med Natura 2000 områderne i Store Dyrehave og Børstingerød Mose. St. Dyrehave er udpeget som Unesco Verdensarvsområde og er desuden en del af Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Dele af St. Dyrehave og Brødeskov er udlagt som urørt skov. Landskabet er et kuperet småskala landskab med mindre landbrugsejendomme og skovrigt.
- Vi mener, at der er behov for endnu en grøn ring gående syd for Fredensborg, syd for Hillerød og Syd for Frederikssund.
- Område forbeholdt virksomheder med særlige beliggenhedskrav, §11 stk. 6. Det fremgår af Fingerplan 2019: Stk. 6. *Områder som er forbeholdt virksomheder med særlige beliggenhedskrav (klasse 6 og 7 virksomheder): Gadstrup Erhvervspark (Roskilde Kommune) og Uvelse (Hillerød Kommune). Områderne er vist på kortbilag I. Området i Uvelse består af to arealer (matr. 12d og 12a) i Uvelse By... For begge arealer gælder, at de alene må anvendes til behandling af bygningsaffald samt affald med en klar relation til bygningsaffald.* Da det er politisk vedtaget i Hillerød Kommune at man ikke længere ønsker at bruge det reservede areal i Uvelse til det, den eksisterende Fingerplan tillader, er der ikke længere grund til at fastholde reservationen. Hillerød Kommune er af samme opfattelse. Det reservede område i Uvelse bør derfor udgå af den kommende Fingerplan.

DN Hørsholm

- I forbindelse med brug af Fingerplan 2019 er det tydeligt at planen kun har en indre kile i en mindre del af Hørsholm Kommune og slet ikke i de nordligere kommuner. Det er meget påtrængende at denne indre kile øges således at kilen kommer til at regulere et område hvor der i dag er store ønsker om udbygning. Fra den nuværende indre kile der slutter ved Sjælsø foreslås en udvidelse i retning af Fredensborg med Helsingørmotorvejen som afgrænsning mod øst og Isterødvejen mod

vest. Den kunne omfatte blandt andet landsbyerne Grønnegade, Overdam, Gunderød, Karlebo, Vejenbrød, Hesselrød og Langstrup Mose samt skoven Stasevang. Det militære øvelsesterræn er ikke medtaget da det er reguleret udenfor indre kile.

DN Vallensbæk-Ishøj

- Vallensbæk Kommune mener, at der mangler tværgående motorringsvejsforbindelser. DN Vallensbæk-Ishøj ønsker at gøre Ring 5-korridoren til naturkorridor og er derfor selvsagt imod kommunens ønske om vejanlæg i korridoren og mener generelt, at udfordringen med øget trafik ikke løses ved at bygge nye motorveje, ej heller nye tværgående motorveje i hovedstadsregionen.
- Ishøj kommune har tidligere fået afslag på opførelse af omklædningsbygninger i tilknytning til kommunens stadion, der er beliggende i Store Vejleåkilen på kanten til kystkilen. Kommunen ønsker at kunne opføre forskellige faciliteter, der understøtter det lokale idrætsliv. DN Vallensbæk-Ishøj har i tidligere høringssvar vedrørende en helhedsplan for idrætsområdet mellem Vejlebrovej og Ishøj Strandvej, blandt andet påpeget to forhold: 1) At det prioriteres at styrke og skabe en bred grøn spredningskorridor langs Store Vejleå. 2) At strandengen syd for Ishøj Strandvej, hvor der i dag også er fodboldbaner, gives tilbage til naturen og at dræn fjernes. Vi forestiller os, at det er muligt at give idrætten de nødvendige faciliteter, uden at gå på kompromis med disse to hovedønsker.
- Ishøj Kommune har et ønske om at udlægge nye arealer til erhverv. Kommunens nuværende erhvervsarealer er fuldt udnyttet. DN Vallensbæk-Ishøj mener ikke, at der skal udlægges nye erhvervsområder i de grønne kiler i Ishøj.

DN Lyngby Taarbæk

- Lyngby Taarbæk Kommune ønsker at give Exmoor Stalden mulighed for at bygge i den indre grønne kiler med 3000 m² Ridehus i 9 m højde med solceller på taget. Ridehallen ønskes placeret ved siden af Ridehus på 1800m² i et fredet område med beskyttelseslinjer til Furesøen og Mølleåen, under Frederiksdal fredningen fra 1943. Samlet bebygget areal er herefter 4800m². 4800m² er uhørt i dette område og bygningerne kan ses fra Furesøen, Mølleåen og Sneglebjerg, som alle er yndede udflugtsmål. Hele område er fredet, og det er væsentligt, at de grønne indre kiler er med til at støtte op om fredningen.

DN Furesø

- Helt generelt går Furesø Kommune ind for intentionerne i Fingerplanen fx stationsnærhedsprincippet. Men når det kommer til stykket, er kommunen klar til at bryde med dette princip, når det drejer sig om et nyt erhvervsområde (læs Foss Science Park). DN Furesø tager afstand fra at inddrage disse arealer i byzone og vi mener ikke, at en generel udvanding af Fingerplanens principper bør bruges til at fremme netop dette projekt.

DN Køge

- Vi ønsker at Fingerplanrevisionen også sker med et fokus på at sikre at væksten i bolig og erhvervsudvikling til gode ser hele Sjælland. Udviklingen er i forvejen meget skævvreden til fordel for København og Nordsjælland, hvilket kan ses på Køgebugt motorvejen, hvor der i arbejdsugerne er massiv kø hver morgen og eftermiddag.
- Vi ønsker ikke udvidede muligheder for byudvikling øst for Køge, da det medfører et stort pres på primært trafikafvikling, vandressourcer og vandmiljø. Udbygningen bør ske vest for Køge således at man forlænger fingrene og sikrer plads til kommende generationers udviklingsmuligheder. Erhvervsøerne ud for Hvidovre o. lign. ser vi derfor som en stor udfordring for den daglige logistik.
- I denne sammenhæng har vi også fokus på transportkorridoren, der har sin sydlige ende i Køge kommune. Korridoren vil kunne bidrage til at binde de grønne områder sammen til gavn for natur og mennesker.

Figur 1 – Transportkorridoren og DCE's forslag til placering af 30 % beskyttet natur¹

¹ Ejrnæs, R., Bladt, J. & Fløjgaard, C. 2022. Potentialet for at reservere 30 % af landarealet til beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 42 s. - Videnskabelig rapport nr. 507, <http://dce2.au.dk/pub/SR507.pdf>